

MENSE RUITER orgelmakers b.v.

Oosterseweg 13 - 9785 AD Zuidwolde-Groningen

Telefoon 05900 - 1 39 37

Postbank 810334

N.M.B. rek.nr. 66.98.12.676

Orgelcomm. Geref. kerk Vrg. Assen-Zuid,
p/a Mevr. J. Gootjes-van Gurp,
de Wouden 65,
9405 HC ASSEN.

Zuidwolde, 8 februari 1995.

Geachte Commissie,

Zoals afgesproken ter vergadering op 27 januari 1995 geven wij schriftelijk antwoord op uw vragen en denken met u mee aangaande de kerkzaalrenovatie van de Kandelaarkerk te Assen.

In de eerste plaats willen wij u hartelijk danken voor de wijze waarop u ons tegemoet bent getreden. Het getuigt van respect en zorgvuldigheid dat u ons, als makers van het orgel, in de gestelde problematiek betreft. Graag willen wij puntsgewijze de vragen bespreken.

A. Het temperatuurverschil voor en achter het orgel.

Dit verschil ontstaat doordat de twee ruimtes niet gelijk-op verwarmd worden. Het gevolg is dat de koude lucht uit de windmachine en de balgen in het warmere instrument wordt geblazen, met als gevolg grote ontstemmingen.

De oplossing hiervoor is de beide ruimten gelijktijdig en in dezelfde mate verwarmen. Verwarmingsdeskundigen zullen u voor de technische uitvoering hiervan beter kunnen adviseren.

Van belang is de opwarmtijd niet te kort te nemen. Het is goed om over een langere tijd de temperatuur met kleine stapjes te laten toenemen.

B. Inpakken van het orgel ten tijde van de plafondvervanging achten wij noodzakelijk. Zonder inpakken zal het instrument grote schade kunnen oplopen, zowel door stofvorming als mechanische beschadigingen.

De beste wijze van inpakken is het gehele instrument af te dekken met plastic of dekkleden. Daaromheen een "beschermend huis" bouwen van regels en spaanplaten, de naden met tape afgeplakt.

C. Het nieuwe plafond zal gemaakt worden van vurenhouten delen. Van belang is deze delen ruim voldoende te ondersteunen met ribben, bij voorkeur hart op hart ± 40 à 50 cm. Een stijf plafond is van belang voor het weerkaatsen van de orgelklank.

Een heel mooi passend, klassiek, plafonddeel is de kraalschroot. Deze geeft een levendig aanzien in grote vlakken.

Wij adviseren ook dringend dezelfde betimmering aan te brengen onder de balkons.

Door o.a. vorm en konstruktie dringt klank/geluid heel slecht door onder de balkons. Het akoustisch vermogen van b.v. gips is kwalitatief veel minder goed dan een houten betimmering en zal derhalve de situatie niet verbeteren.

D. De foto-impressie van het vernieuwde liturgisch centrum geeft een fraaie aanblik. Zeker voor wat betreft de kleurstelling en de nieuwe kansel is het een hele verbetering. Ook de nieuwe verlichting zal het nodige er toe bijdragen.

Op de vraag die nu voor ons ligt, n.l. gaat u akkoord met verwijdering van de "oren" van het orgel, kunnen wij geen bondig antwoord geven. Ons antwoord heeft een welwillend "hoorder" nodig die de materie op zich laat inwerken.

Het ontwerp van het orgelfront staat in de Noordduitse orgeltraditie. Deze traditie had ook een ruime uitstraling o.a. naar Nederland.

Kern van het frontontwerp in deze traditie wordt gevormd door een stelsel van maten en verhoudingen. Dit geeft een lijnenspel zowel in verticale, horizontale, als in diagonale richting. Cruciale snijpunten van de hoofdlijnen zijn in cirkels te vangen.

Ter verduidelijking is een fronttekening bijgevoegd, met daarop de cirkels welke resp. het pedaalwerk, het hoofdwerk en het rugwerk omsluiten.

De grootste cirkels omvatten de buitenste hoekpunten van de kassen. Het vlak van deze grootste cirkels wordt vervolgens buiten de kassen om "gevuld" met snijwerk. Het op deze wijze gecompleteerde frontaanzien straalt gaafheid en evenwicht uit. Dit beeld wordt al of niet versterkt door kleurstelling, de omgevingsarchitectuur en de belichting. Worden nu de "oren" van het front afgenomen, dan is ook duidelijk dat het "aangezicht" van het orgel is geschonden.

Momenteel zijn er een aantal factoren welke tot het verkrijgen van een fraai aanzien niet meewerken.

Het donker gekleurde plafond heeft een neerdrukkend effect. Dit effect wordt versterkt door de verlichting welke alleen naar beneden is gericht. Het hoofdwerk van het orgel, relatief donker gekleurd, wordt vervolgens zichtbaar gemaakt door één schijnwerper, midden voor het instrument geplaatst.

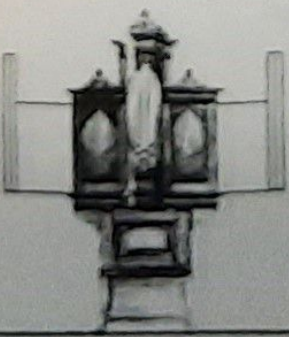
Deze verlichting met één schijnwerper heeft twee effecten: het instrument komt naar voren als een donker gevaarte onder een zeer donker dak en de "oren" van de hoofdwerkkas werpen een sterk vergrotende en verbredende schaduw op de achterliggende muur. Het geheel geeft een indruk van grilligheid en somberheid.

Beschouwen we nu de montagefoto van het vernieuwde liturgisch centrum, dan is er reden voor enkele kanttekeningen:

Doordat alle onderdelen in het platte vlak zijn getekend zonder perspectief, ontstaat een "onecht" beeld.

Met het weglaten van de "oren" lijkt het dak te steunen op twee lange kolommen, de pedaaltorens, hoewel het beeld van "oren" op papier weer wordt opgeroepen door de twee kroonluchters. In werkelijkheid hangen deze kroonluchters ± 5 m vóór het orgel. Blijft over het orgel met sterk geaccentueerde smalle verticale torens.

Ditzelfde verticale accent komt verder nergens in deze ruimte voor, horizontale lijnen overheersen. Dit beeld wordt nog benadrukt door de eronder geprojecteerde en goed van verhouding (breedte/hogte) zijnde deuren en kansel.

De geplande lichte kleur voor plafond en muren, de ook naar boven lichtuitstralende kroonluchters zullen de indruk geven in een ruime luchtige ruimte te staan. Het geeft een sfeer van vreugde en blijmoedigheid. Dit is ook wat het orgelfront bedoelt uit te stralen. De montagefoto getuigt hiervan.

Graag willen wij de volgende drie punten in overweging geven:

1. Wij hechten zeer veel waarde aan het gaaf bewaren van het orgelfront.
 2. Ter voorkoming van een hinderlijke schaduwwerking van de snijwerken, plaatsing van twee niet te sterke schijnwerpers vóór het orgel, schuin van links en schuin van rechts schijnend, zodat de schaduw naar de kas valt.
 3. Op het snijwerk kleuraccenten aanbrengen, zodat dieptewerking wordt verkregen en het geheel minder zwaar en massief overkomt.
- Voor advisering en uitvoering werken wij hierin veel samen met de kunstschilder Dhr. L. Muller uit Zuidhorn.

Graag willen wij u nog wijzen op gevolgen welke vervanging van het plafond met zich mee kan brengen. De intonatie van het orgel is afgestemd op de aanwezige akoustische omstandigheden. Verwacht mag worden dat die omstandigheden verbeteren, zeker veranderen. Dit kan tot gevolg hebben dat gehele of gedeeltelijke herintonatie noodzakelijk is. Zorgvuldige beoordeling hiervan na de bouwwerkzaamheden achten wij zonder meer noodzakelijk. Dit werk kan samenvallen met een vrijwel zeker noodzakelijke generale stembeurt nadat het orgel weer is "uitgepakt".

De kosten van onderzoek en uitgebreide generale stembeurt zullen naar verwachting rond de f 2.500,-- liggen, mits het orgel "stofvrij" is gebleven.

Een gehele herintonatie kan oplopen tot ± f 25.000,--.

Wij hopen u hiermee in eerste instantie voldoende te hebben ingelicht. Tot toelichting en/of nader overleg c.q. advisering zijn wij gaarne bereid.

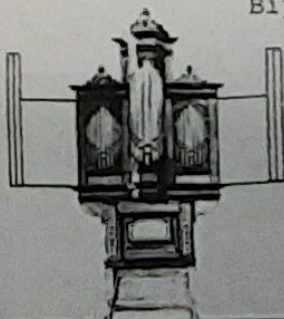
Met vriendelijke groeten,

hoogachtend,

Mense Ruiter Orgelmakers B.V.,

A.W. Tamminga.

Bijlage: Copie frontontwerp.

MENSE RUITER orgelmakers b.v.